

20.5.2026 Hasan Dağı'nda Bir Saha Araştırması

Biyoloji Lisans Öğrencileriyle Yürütülen Nitel Durum Çalışmasının İki Aşaması Tamamlandı: Saha Günü ve Değerlendirme

“Bioblitz Temelli Saha Uygulamalarına Katılan Biyoloji Lisans Öğrencilerinin Biyoçeşitliliğe İlişkin Görüşleri” başlıklı nitel durum çalışmasının iki aşaması tamamlandı. Saha gününde iNaturalist platformuna 3.000’i aşkın doğa gözlemi kaydedildi; değerlendirme toplantısında ise araştırmanın öğrenci görüş anketi gerçekleştirildi.

Çalışma, biyoloji lisans öğrencilerinin biyoçeşitliliğe ilişkin görüşlerini bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla nitel olarak inceleyen bir **durum çalışmasıdır**. Hasan Dağı bioblitz etkinliği, bu araştırmanın **veri üretme bağlamı** olarak tasarlanmıştır: katılım sağlayan öğrencilerin yoğun bir saha günü içinde doğayla kurduğu temas ve birlikte ürettiği bilimsel kayıt, görüş anketinin sorgulayacağı deneyim alanını oluşturmaktadır. Araştırma, Aksaray Üniversitesi Etik Kurulu’nun onayıyla yürütülmektedir.

Araştırma, Prof. Dr. Arzu Doğru (Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi), Prof. Dr. Mustafa Cemal Darılmaz (Aksaray Üniversitesi Sabire Yazıcı Fen-Edebiyat Fakültesi), Prof. Dr. Mehtap Tekşen (Aksaray Üniversitesi Sabire Yazıcı Fen-Edebiyat Fakültesi) ve Dr. Öğr. Üyesi Nurcan Tekin (Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi) tarafından yürütülmektedir.

Proje ekibi olarak: *“Biyoçeşitliliğe ilişkin görüşler, yalnızca sınıfta verilen bilgiyle değil, doğayla kurulan tek bir günlük temasla bile dönüşebilir. Bu çalışmada Hasan Dağı, öğrencilerimiz için hem birlikte bir veri kümesi ürettikleri hem de kendi bakış açılarını sınadıkları bir alana dönüştü. Şimdi onların kendi sözcükleriyle ifade ettikleri görüşleri titiz bir nitel analizle çözümleyerek, saha temelli öğrenmenin biyoçeşitlilik eğitimine neler katabileceğini somut biçimde göstermeyi amaçlıyoruz.”*

Bayramın gençliğe armağan edildiği günde sahada bir kuşak. Saha gününün takvimi, araştırmanın temel motiflerinden biriyle doğrudan örtüşmektedir. **19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı**, ulusumuzun gençliğe adadığı gündür. Bu yıl 19 Mayıs’ta Aksaray Üniversitesi Biyoloji Bölümü lisans öğrencileri, bayramı sınıfta değil sahada — bir dağın yamacında, doğayla doğrudan temas hâlinde — karşıladı. Öğrenciler gün boyunca gözlem yaparak, bilimsel kayıt üreterek hem küresel açık veri ağına hem de Türkiye’nin biyoçeşitlilik bilgisine somut bir katkıda bulundu. Çalışma; geleceğin biyologlarının bilime ve doğa korumaya etkin katılımının bir örneği olarak, bayramın gençliğe yönelik anlamına eğitim ve araştırma pratiğinden somut bir karşılık verir.

Saha günü — 19 Mayıs, Hasan Dağı. Etkinlik, Hasan Dağı kuzeydoğu yamacında üç ayrı habitatı kapsayan bir yükseklik gradyanı boyunca tasarlandı: yaklaşık 1.320 metrede Helvadere Göleti’nin sulak alanı, 1.700 metrede Bozkurt Yaylası’nın meşe ormanı kuşağı ve 1.970 metrede Kar Beyaz Otel mevkinin ekolojik ağaç sınırı üstü açık vejetasyonu. 58 biyoloji lisans öğrencisi, öğretim üyeleri eşliğinde bu üç istasyonda gözlem yaparak gördüğü her canlıyı — bitki, böcek, kuş, kurbağa, mantar — iNaturalist mobil uygulamasıyla fotoğrafladı ve kaydetti. Yalnızca yaklaşık 650 metrelik bir rakım farkı, üç ayrı ekosistemin nasıl belirgin biçimde ayrıştığını gözler önüne serdi.

Saha gününden bir gün sonra alınan anlık görüntüde projeye yüklenen gözlem sayısı **3.000’i**, belgelenmiş tür sayısı ise **400’ü** aşmıştı. Topluluk doğrulamasından geçen kayıtlar küresel veri tabanlarına aktarılmaya devam etmektedir.

Değerlendirme toplantısı — 20 Mayıs, Sabire Yazıcı Fen-Edebiyat Fakültesi. Saha gününün ertesinde gerçekleştirilen toplantıda saha çıktıları öğrencilere sunuldu; istasyon karşılaştırması, taksonomik dağılım, dikkat çeken kayıtlar ve katılım verimliliği veri görselleriyle paylaşıldı. Öğrenciler kendi ekiplerinin saha deneyimlerini aktararak topluluk hâlinde bir değerlendirme yürüttüler.

Toplantının araştırma açısından kritik bölümünde, çalışmanın **veri toplama aracı olan öğrenci görüş anketi uygulandı**. Yapılandırılmış bu anket; öğrencilerin biyoçeşitlilik kavramına ilişkin tanımlarını, doğayla etkileşim algılarını, biyoblitz deneyiminin yarattığı duyuşsal ve davranışsal etkileri ve vatandaş bilimi süreçlerine ilişkin görüşlerini soruşturuyor. Yanıtlar, araştırma ekibinin önümüzdeki dönemde yürüteceği nitel analizin birincil veri kümesini oluşturacak.

Saha kaydından küresel veriye. iNaturalist üzerinde her gözlem; tür adı, konum, zaman ve fotoğrafıyla birlikte küresel bir uzman topluluğunun incelemesine sunulur. Topluluk doğrulamasından geçen gözlemler “Araştırma Düzeyi” (Research Grade) kazanarak Küresel Biyoçeşitlilik Bilgi Tesisi’nin (GBIF) açık veri ağına aktarılır. Hasan Dağı’nda bir öğrencinin akıllı telefonu ile çektiği bir fotoğraf, böylece dünyanın öbür yanındaki bir araştırmacının makalesinde kaynak gösterilebilir, kalıcı bir bilimsel kayda dönüşür. Çalışma; saha deneyimini hem bir öğrenme süreci hem de atfa açık, birincil veri üreten bir bilimsel etkinlik olarak çerçeveler.

Araştırmanın saha gününde üretilen iNaturalist verisi proje sayfası üzerinden herkese açık biçimde izlenebilir. Bulgular; akademik bir yayına dönüştürülerek hem ulusal biyoloji ve çevre eğitimi alanyazınına hem de saha temelli öğrenme uygulamalarına katkı sağlamak üzere paylaşılacaktır.

